

P6_TA(2008)0031

Iráni helyzet

Az Európai Parlament 2008. január 31-i állásfoglalása Iránról

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Iránról szóló korábbi állásfoglalásaira, nevezetesen a nukleáris kérdést és az emberi jogokat érintő, és különösen a 2005. október 13-án¹, és 2005. november 17-én² elfogadott állásfoglalásaira, az Irán és a nemzetközi közösség közötti konfrontációról szóló, 2006. február 15-i³ és az Iránról szóló, 2007. október 25-i⁴ állásfoglalásaira,
- tekintettel az Európai Tanács Iránról szóló következtetéseire, különösen a 2007. december 14-i következtetésekre,
- tekintettel az ENSZ Biztonsági Tanácsának (ENSZ BT) az iráni nukleáris programról szóló, 1696 (2006), 1737 (2006) és a 1747 (2007) számú határozataira,
- tekintettel az Irán és a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) által 2007. augusztus 21-én elfogadott munkatervre, amelynek célja az Irán nukleáris programjával kapcsolatos kérdések tisztázása („Az atomsorompó-szerződés biztonsági megállapodásának végrehajtása az Iráni Iszlám Köztársaságban” című, 2007. augusztus 30-i GOV/2007/48. számú NAÜ kormányzótanácsi jelentés INFCIRC/711. számú mellékletében),
- tekintettel a NAÜ kormányzótanácsának jelentéseire, és különösen „Az atomsorompó-szerződés biztonsági megállapodásának és az ENSZ Biztonsági Tanácsa 1737 (2006) és 1747 (2007) számú határozatai vonatkozó rendelkezéseinek az Iráni Iszlám Köztársaságban történő végrehajtására” című, 2007. november 15-i GOV/2007/58. számú jelentésre,
- tekintettel az Egyesült Államok 2007. december 3-án kiadott „nemzeti hírszerzési értékelő” jelentésére Irán nukleáris törekvéseiről és képességeiről (US NHÉ), és a NAÜ főigazgatójának, Dr. Mohamed El-Baradeinek, ez ügyben tett nyilatkozatára (2007/22. számú sajtóközlemény),
- tekintettel az ENSZ-közgyűlés 2006. december 19-i 61/176. számú határozatára, és különösen az ENSZ-közgyűlés 2007. december 18-i 62/168. számú határozatára az emberi jogok helyzetéről az Iráni Iszlám Köztársaságban,
- tekintettel az ENSZ-közgyűlésnek a halálbüntetés alkalmazásának moratóriumáról szóló, 2007. december 18-i 62/149. számú határozatára,
- tekintettel a Teheránban tartott második Európai Parlament és az Iráni Iszlám

¹ HL C 233. E, 2006.9.28., 111. o.

² HL C 280. E, 2006.11.18., 468. o.

³ HL C 290. E, 2006.11.29., 145. o.

⁴ Elfogadott szövegek, P6_TA(2007)0488.

Köztársaság Madzslisz-a közötti 2007. december 8-9-i parlamentközi ülésre,

- tekintettel a Tanács elnökségének az Európai Unió nevében kiadott 2008. január 25-i, az Iránban kiszabott halálbüntetésekről szóló nyilatkozatára,
- tekintettel eljárási szabályzata 103. cikkének (4) bekezdésére,
- A. mivel az atomsorompó-szerződés IV. cikke megállapítja, hogy azon Szerződés semmilyen szempontból nem érinti a szerződő felek azon elidegeníthetetlen jogát, hogy békés célokból mindenféle megkülönböztetéstől mentesen nukleáris energiát termeljenek és használjanak, illetve ezzel kapcsolatos kutatásokat végezzenek, azon Szerződés I. és II cikkével összhangban,
- B. mivel Irán mostanáig nem függesztette fel a dúsítással és az újrafeldolgozással kapcsolatos összes tevékenységét, és nem ratifikálta az atomsorompó-szerződés kiegészítő jegyzőkönyveit az ENSZ BT 1696 (2006), 1737 (2007) és 1747 (2007) számú határozatainak megfelelően annak érdekében, hogy visszaállítsa a programja teljesen békés jellegével kapcsolatos bizalmat,
- C. mivel Dr. El-Baradei úr 2007. november 15-i, fent említett jelentésében megállapította, hogy előrelépés történt a NAÜ által kért biztonsági intézkedések Iránban történő végrehajtásában, valamint hogy Irán szélesebb körű tájékoztatást adott nukleáris programjának múltbeli szempontjairól; mivel azonban hangsúlyozta, hogy nagyobb együttműködésre van szükség a jelenlegi tevékenység megmagyarázásához, beleértve az ellenőrök által az atomerőművekben talált, urán széles körű dúsítására utaló nyomokat, és mivel sürgette Iránt, hogy a lehető legkorábban hajtsa végre a kiegészítő jegyzőkönyvet,
- D. mivel Dr. El-Baradeivel 2008. január 12-én Teheránban folytatott megbeszéléseken az iráni vezetők beleegyeztek, hogy négy héten belül választ adnak az országuk múltbeli nukleáris tevékenységével kapcsolatban még fennálló valamennyi kérdésre,
- E. mivel az US NHÉ jelentés megállapította, hogy Irán nukleáris fegyverkezési programjának 2003-as lezárását követően nem kezdte újra azt 2007 közepéig, az urán dúsításával és a nukleáris fegyverekben történő lehetséges jövőbeli használatával kapcsolatos aggályok ellenére; mivel ezen US NHÉ-nek köszönhetően elhárult annak a lehetősége, hogy megelőző katonai beavatkozásra kerüljön sor Bush amerikai elnök hivatali idejének lejárta előtt,
- F. mivel a G8-ak vezetői 2007. június 6-tól 8-ig tartott, heiligendammi éves csúcsertekezletükön hangsúlyozták a nukleáris tüzelőanyagokkal kapcsolatos sokoldalú szempontokon alapuló mechanizmus, mint a nemzeti dúsítási és újrafeldolgozó tevékenységek lehetséges alternatívája kidolgozásának és alkalmazásának fontosságát,

Az emberi jogok kapcsán

- G. mivel az elmúlt két évben – nevezetesen a 2005. júniusi elnökválasztás óta – annak ellenére romlott a polgári jogok és politikai szabadságjogok gyakorlásával kapcsolatos helyzet Iránban, hogy Irán az e területre vonatkozó nemzetközi megállapodások keretében vállalta az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok előmozdítását és

védelmét,

- H. mivel Iránban a kivégzések száma, beleértve a kiskorúak nyilvános akasztását is, drámai mértékben nőtt az elmúlt években, és különösen az elmúlt hónapokban,
- I. mivel bizonyíthatóan előfordultak gyakran nyilvános, akasztás vagy kövezés útján történő kivégzések, a fogva tartottak kínzása és bántalmazása, a hosszan tartó magánzárkában történő elzárás rendszeres és önkényes használata, a titkos fogva tartás, a kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód vagy büntetés, többek között korbácsolás és megcsonkítás, és az emberi jogok megsértésének büntetlensége,
- J. mivel a politikai ellenzék, az emberi jogi aktivisták, újságírók, az interneten felszólalók, tanárok, értelmiségiek, nők, diákok, szakszervezeti aktivisták és vallási, etnikai, nyelvi vagy egyéb kisebbséghez tartozó személyek erőszakos elnyomása fokozódott,
- K. mivel a kisebbségeknek – például az azerieknek, a szufiknak és a szunnitáknak – vallási vagy etnikai háttérük miatt növekedő mértékű megkülönböztetéssel és zaklatással, illetőleg továbbra is a kulturális és polgári jogaik elnyomásával kell szembe nézniük; mivel bizonyos kisebbségek tagjainak, például az ahvaziknak, a kurdoknak és a beludzsoknak még kínzással és kivégzéssel is szembe kell nézniük,
- L. mivel a bahái vallási közösség tagjai nem gyakorolhatják vallásukat, súlyos üldöztetésnek vannak kitéve és gyakorlatilag minden polgári joguktól (többek között a tulajdonhoz, felsőoktatáshoz való jogaiktól) megfosztják őket, vallási helyeiket pedig megrongálták,
- M. mivel számos nőjogi mozgalomhoz tartozó aktivista ellen léptek és lépnek fel, amiért részt vettek az „egymillió aláírás” kampányban, amelynek célja a nőket hátrányosan megkülönböztető törvények visszavonásának elérése és ezen egymillió aláírás beterjesztése a Nemzeti Parlamenthez (Madzslisz); mivel Irán továbbra sem írta alá a nők elleni diszkrimináció valamennyi formájának eltörléséről szóló ENSZ egyezményt,
- N. mivel egyetemi oktatók százait távolítottak el oktatási tisztségükből azzal vádolva őket, hogy túl világiak, és mivel sok diákot letartóztattak a tüntetések után, például a 2007. december 7-i nemzeti egyetemi diáknaphoz kapcsolódó tüntetéseken résztvevőket,
- O. mivel a 2008 márciusában tartandó Madzslisz parlamenti választások jelöltjeinek nyilvántartásba vételi időszaka 2008. január 10-én lezárult, és a belügyminisztérium 2008. január 22-től kezdődően nyújt tájékoztatást a határozatokról, és mivel a választásokat alkotmányos szempontból felügyelő Örök Tanácsának jogában áll jelölteket diszkvalifikálni,

Az EU és Irán közötti kapcsolatokról

- P. mivel Irán 2003 decemberében megszakította az EU és Irán közötti átfogó párbeszédet, és az EU–Irán emberi jogi párbeszéd keretében 2004 júniusa óta nem zajlott megbeszélés,

- Q. mivel az EU Iránnal ápolt kapcsolatai az elmúlt években egy három pilléren nyugvó megközelítésen alapultak, amelyet a kereskedelmi és együttműködési megállapodásról zajló tárgyalások, a politikai párbeszéd és az emberi jogi párbeszéd jellemezett, és mivel ez a három szempont nem választható el egymástól,

A nukleáris kérdés kapcsán

1. megerősíti, hogy a nukleáris fegyverek elterjedésének kockázata, amelyet az iráni nukleáris program magában hordoz, továbbra is komoly aggodalmat okoz az EU és a nemzetközi közösség számára, amint ezt az ENSZ BT 1696 (2006)., 1737 (2006) és 1747 (2007). számú határozatai is rendkívül egyértelműen tartalmazzák; ezért sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy Irán még mindig nem tett eleget a dúsítással és az újrafeldolgozással kapcsolatos összes tevékenysége felfüggesztésére vonatkozó nemzetközi kötelezettségének;
2. támogatását fejezi ki az EU erőfeszítési iránt, hogy tárgyalások útján hosszú távú megoldást találjon az iráni nukleáris kérdésre, és hangsúlyozza a (NAÜ) fontos szerepét;
3. tudomásul veszi a NAÜ–Irán munkaterv megvalósításában elért előrelépést, és ismételten felhívja Iránt, hogy állítsa helyre nukleáris programjának átláthatóságát azáltal, hogy teljes, egyértelmű és hiteles válaszokat adjon a NAÜ-nek, a programmal kapcsolatos folyó ügyeket rendezze és az aggodalmakat oszlassa el – beleértve a katonai háttérrel rendelkező ügyeket –, maradéktalanul hajtsa végre az átfogó biztosítéki egyezmény rendelkezéseit, beleértve annak a kiegészítő rendelkezéseit is, illetve ratifikálja és hajtsa végre a kiegészítő jegyzőkönyvet;
4. megerősíti, hogy teljes mértékben támogatja az ENSZ Biztonsági Tanácsa által az ENSZ-alapokmány VII. fejezetének 41. cikke alapján elfogadott határozatait; támogatja a 2007. december 14-i fent említett európai tanácsi következtetéseket; üdvözlöli az ENSZ BT öt állandó tagjának és Németország külügyminisztereinek, valamint az Európai Unió Közös Kül- és Biztonságpolitikai (KKBP) főképviselőjének 2008. január 22-i berlini találkozásán született, Iránról szóló új megállapodás-tervezetet, amely további intézkedéseket irányoz elő, és amely a nemzetközi közösségnek a kérdéshez való egyhangú hozzáállásáról biztosít;
5. ismételten kifejezi álláspontját, amelynek értelmében lehetőség van a jelenlegi nukleáris kérdés eszkalációjának megoldására, és hogy nem szabad mérlegelni semmiféle katonai beavatkozást; támogatását fejezi ki Dr. El-Baradei azon erőfeszítései kapcsán, amelyek az Iránnal nyitva álló valamennyi kérdés 2008. márciusig történő megválaszolására irányulnak; felhívja az Egyesült Államok kormányát és az ügyben érintett egyéb szereplőket, hogy hagyjanak fel az Irán elleni katonai megoldásokkal és a rezsim megváltoztatására irányuló elképzelésekkel kapcsolatos retorikával;
6. tudomásul veszi az US NHÉ-nek az iráni katonai és polgári atomprogramokról szóló megállapításait; úgy véli, hogy e megállapítások alátámasztják az uniós politika kétlépcsős megközelítését Irán diplomáciai úton történő meggyőzése érdekében, hogy maradéktalanul tartsa be a NAÜ kéréseit a polgári célú atomprogram lehetséges katonai összekapcsolásának hiteles és ellenőrizhető módon történő beszüntetésére;

7. sürgeti ezért Iránt, hogy haladéktalanul kezdje meg az atomprogramjának további irányvonalával kapcsolatos tárgyalások újabb fordulóját, és függesse fel a dúsításhoz kapcsolódó összes tevékenységét; felhívja az Egyesült Államokat, hogy az Észak-Koreával folytatott tárgyalások diplomáciai sikerét követően az EU mellett közvetlenül vegyen részt az Iránnal folytatott tárgyalásokban, mivel az USA abban a helyzetben van, hogy további biztonsági garanciákat nyújthat, különösen a bécsi székhelyű NAÜ égisze alatti többoldalú keretek között;
8. hiteles többoldalú nukleáris leszerelési lépéseket sürget az atomsorompó-szerződés megerősítésén keresztül, és felhívja az EU-t, hogy vállaljon vezető szerepet annak érdekében, hogy a jelenleg megfeneklett nukleáris leszereléssel kapcsolatos tárgyalások terén elmozdulást lehessen elérni;
9. hangsúlyozza az Egyesült Államokkal, Oroszországgal, Kínával és az el nem kötelezett országokkal való együttműködés fontosságát annak érdekében, hogy kiegészítő koncepciókat vizsgáljanak meg a nukleáris létesítményeiről és azok használatáról Iránnal kötendő megállapodás céljából, Irán biztonsági érdekeinek figyelembe vételével;
10. úgy véli, hogy egy ilyen átfogó megállapodásnak elő kell segítenie egy Indiát, Pakisztánt és egyéb atomhatalmakat magában foglaló fenntartható regionális biztonsági rendszer létrehozását, és úgy véli, hogy Iránnak fel kellene vállalnia a regionális szereplőként rá háruló feladatokat;
11. felszólítja a nemzetközi közösséget, hogy komolyan vegye fontolóra és haladéktalanul tegyen lépéseket annak megvalósítása érdekében, hogy egy, az atomenergia felhasználására vonatkozó új többoldalú keretet hozzon létre, amely a nukleáris fűtőanyag-ellátás garantálása mellett minimálisra csökkenti az atomfegyverek terjedésének kockázatát, a NAÜ ajánlásának megfelelően;

Az emberi jogok kapcsán

12. komoly aggodalmának ad hangot amiatt, hogy az iráni emberi jogi helyzet az elmúlt években romlott; felhívja az iráni hatóságokat, hogy a nemzetközi emberi jogi normákkal és az Irán által aláírt dokumentumokkal összhangban tartsák tiszteletben kötelezettségeiket az egyetemes értékek, illetve a polgári jogok és a politikai szabadságjogok mindenki számára való biztosítása révén, és emlékeztet az e témában 2007. október 25-én elfogadott fent említett állásfoglalására;
13. határozottan elítéli az Iránban végrehajtott, különösen pedig a fiatal- és kiskorúak esetében hozott vagy végrehajtott halálbüntetéseket, és felszólítja az iráni hatóságokat, hogy tartsák tiszteletben a kiskorúakra vonatkozó, nemzetközileg elismert olyan jogi biztosítékokat, mint például az ENSZ gyermekjogi egyezménye;
14. mélyen aggasztja, hogy az elmúlt évben fokozódott az iráni civil társadalmi mozgalmak elnyomása; felhívja az iráni hatóságokat, hogy vessenek véget a nők jogait védők, az „egymillió aláírás” kampány aktivistái, a diákmozgalmak, a kisebbségi jogok védelmezői, az értelmiségiek, a tanárok, az újságírók, az interneten felszólalók és a szakszervezetek képviselői – különösen Mansour Osanloo és Mahmoud Salehi – kíméletlen elnyomásának, és felhív azon személyek szabadon bocsátására, akiket meggyőződésük békés kifejezésre juttatása miatt vetettek börtönbe;

15. erőteljesen ellenzi az ahvazi aktivista, Zamel Bawi 2008. január 30-án, Iránban, helyi idő szerint reggeli 4 órákor történt kivégzését, amely a tizenkilencedik ahvazi aktivista kivégzése az elmúlt 12 hónapban, és sürgeti az iráni kormányt, hogy álljon el a holland állampolgár és emberi jogi aktivista, Faleh Abdullah al-Mansouri és az UNHCR által bejegyzett menekültek, Rasoul Ali Mazrea és Said Saki kivégzésétől, akiknek Norvégiába történő visszatelepedése biztosítva van, továbbá, hogy engedjék őket az állampolgárságuk, illetőleg menedékük szerinti országba továbbutazni; felhív ugyanakkor a halálra ítélt Abdolvahed „Hiwa” Butimar és Adnan Hassanpour kurd újságíró szabadon bocsátására;
16. sürgeti az iráni hatóságokat, hogy a jogszabályokban és a gyakorlatban is szüntessék meg a kínzás – beleértve a különösen embertelen kivégzések – és a kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód vagy büntetés valamennyi formáját, tartsák tiszteletben a megfelelő jogi eljárásokat és vessenek véget az emberi jogok megsértése büntetlenségének; felhívja az iráni hatóságokat, hogy sürgősen módosítsák a büntető törvénykönyvet azért, hogy a megkövezéssel kapcsolatos moratórium végleges tilalommal váljon;
17. üdvözlöi a fent említett ENSZ Közgyűlés 62/149. számú határozatát a halálbüntetésre vonatkozó moratóriumról, amely a halálbüntetés eltörlése érdekében tett lépésként globális moratórium bevezetését szorgalmazza; felszólítja Iránt, hogy alkalmazza a kivégzésekkel kapcsolatos moratóriumról szóló, közelmúltban elfogadott határozatot;
18. felszólítja az iráni hatóságokat, hogy tartsák tiszteletben a vallási, etnikai, nyelvi vagy más elismert vagy el nem ismert kisebbségekhez tartozó személyekkel kapcsolatos nemzetközileg elismert jogi biztosítékokat; határozottan elítéli a kisebbségi jogok jelenlegi semmibe vételét és követeli, hogy a kisebbségek gyakorolhassák az iráni alkotmány és a nemzetközi jog által biztosított összes jogaikat; sürgeti az iráni hatóságokat, hogy cselekedjenek alkotmányosan, továbbá, hogy a gyakorlatban szüntessék meg a vallási, etnikai, nyelvi és egyéb kisebbségekhez tartozó személyek – beleértve többek között az arabokat, azerieket, beludzsokat, kurdokat, bahaikat, keresztényeket, zsidókat, szufikat és szunnita muszlimokat – elleni megkülönböztetés minden formáját és emberi jogok megsértését; külön felszólít arra, hogy szüntessék meg a bahái vallás gyakorlásának de facto tilalmát;
19. elítéli a politikai ellenzék, az emberi jogi aktivisták, újságírók, az interneten felszólalók, tanárok, értelmiségiek, nők, diákok, szakszervezeti aktivisták és vallási, etnikai, nyelvi vagy egyéb kisebbséghez tartozó személyek elnyomását; sürgeti az iráni hatóságokat, hogy vessenek véget ezen állampolgárok zaklatásának, megfélemlítésének és üldözésének, és feltétel nélkül bocsássák szabadon a lelkiismereti okokból bebörtönzötteket;
20. felhívja a Tanácsot és a Bizottságot, hogy folytassák az iráni emberi jogi helyzet vizsgálatát és 2008 első felében nyújtsanak be róla átfogó jelentést a Parlamentnek, beleértve az Európai Eszköz a Demokráciáért és az Emberi Jogokért keretében finanszírozható projektekre vonatkozó javaslatokat;
21. támogatásáról biztosítja az összes demokratikus politikai erőt és a civil társadalmat, különösen a növekvő elnyomás ellen és a demokrácia és az emberi jogok érdekében Iránban erőszakmentes kampányt folytató nő- és diákszervezeteket;

22. elvárja, hogy a közlegő országos választásokra való készülés keretében folytatott jelöltválogatás során az iráni hatóságok tanúsítsanak felelős magatartást, és biztosítsák a folyamat tisztességességét és átláthatóságát;

Az EU és Irán közötti kapcsolatokról

23. hangsúlyozza, hogy az Irán és az EU közötti együttműködési és kereskedelmi megállapodás jövőbeli megkötése az emberi jogok iráni helyzetének jelentős javulásától, Iránnak a NAÜ-vel való teljes körű együttműködésétől és az atomprogramjának békés természetét garantáló objektív biztosítékok nyújtásától függ;
24. tudomásul veszi a brit Proscribed Organisations Appeal Commission (Törvényen Kívüli Szervezetek Jogorvoslati Bizottsága) 2007. november 30-i határozatát, amelyben felszólítják a brit belügyminisztert, hogy azonnal távolítsa el a PMOI-t (Iráni Nép Modzsahedin Szervezet) a törvényen kívül helyezett szervezetek listájáról;
25. tudomásul veszi az Európai Közösségek Elsőfokú Bíróságának 2006. december 12-i ítéletét¹;
26. felhívja a Bizottságot, hogy terjesszen elő közleményt az iráni helyzetről és az EU–Irán kapcsolatok lehetőségeiről, és mindkét felet sürgeti, hogy kezdjék újra az emberjogi párbeszédet az együttműködési és kereskedelmi megállapodással kapcsolatos tárgyalásokkal párhuzamosan, amely abban az esetben jöhet létre, ha Irán megteszi a szükséges előrelépést az emberi jogok és az atomkérdés terén;
27. felkéri a Bizottságot, hogy állítson fel delegációt Iránban annak érdekében, hogy elősegítse a hatóságok és a civil társadalom közötti párbeszédet, és hogy felgyorsítsa a tárgyalásokat különösen a menekülteknek szánt segély és a kábítószer-kereskedelem elleni küzdelem terén;

o

o o

28. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a közös kül- és biztonságpolitikai főképviseletnek, a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, az ENSZ főtitkárának, az ENSZ BT, az ENSZ Közgyűlése, az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága elnökeinek, a NAÜ főigazgatójának, Irán állami legfelső bírósága elnökének és az Iráni Iszlám Köztársaság kormányának és parlamentjének.

¹ T-228/02 sz. ügy, EBHT 2006., II-4665. o.